USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Evy Šonkové a soudců Tomáše Kocourka a Sylvy Šiškeové v právní věci žalobců: **a) I. G.**, **b) M. G.**, **c) nezl. V. A.**, zast. žalobkyní b) jako zákonnou zástupkyní, a **d) nezl. H. T. G.**, zast. žalobcem a) jako zákonným zástupcem, všichni státní příslušnosti Ruská federace, bytem Svatopluka Čecha 537/8, Havířov, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 19. 5. 2021, č. j. OAM-397/ZA-ZA11-ZA04-R2-2018, č. j. OAM-396/ZA-ZA11-ZA04-R2-2018, a ze dne 28. 6. 2021, č. j. OAM-186/ZA-HA08-ZA04-R2-2020, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 4. 2023, č. j. 62 Az 27/2021-178,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalobcům **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobami podanými Krajskému soudu v Ostravě (dále „krajský soud“) žalobci brojili proti v záhlaví označeným rozhodnutím žalovaného (dále „napadená rozhodnutí“), kterými jim neudělil mezinárodní ochranu. Výrokem III. rozsudku označeného v záhlaví (dále „napadený rozsudek“) krajský soud napadená rozhodnutí zrušil z důvodu, že žalovaný hodnotil skutečnosti uváděné žalobkyní b) příliš izolovaně a porušil důkazní standard přiměřené pravděpodobnosti (body 49 a 51 napadeného rozsudku). Krajský soud ve věcech žalobců a), b) a c) rozhodoval poté, co původní rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany ze dne 27. 9. 2019 zrušil rozsudkem ze dne 24. 6. 2020, č. j. 62 Az 42/2019-34. Krajský soud dodal, že při hodnocení všech zjištěných skutečností v kontextu má u žalobkyně b), na níž závisí i poskytnutí ochrany ostatním členům rodiny, důvod pronásledování podle § 12 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, za naplněný; dospěl-li by žalovaný k odlišnému závěru, musí ho náležitě odůvodnit a bude se zabývat podmínkami pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu, přičemž ty má soud za jednoznačně naplněné (body 53 a 54 napadeného rozsudku).

II. Kasační stížnost a vyjádření žalobců

[2] Žalovaný (dále „stěžovatel“) namítl nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku danou jeho vnitřní rozporností a nedostatkem důvodů. Krajský soud předeslal, že napadené rozhodnutí přezkoumal vycházeje z právního a skutkového stavu v době jeho vydání, čehož se však následně nedržel; stěžovatel přitom akcentoval, že pro prolomení pravidla fixace přezkumu ke stavu v době rozhodování správního orgánu nebyl důvod. Krajský soud měl vůči stěžovateli vystupovat příliš kriticky a opomenout konkrétní individuální souvislosti případu. Stěžovatel se ve vyjádřeních ze dnů 3. 7. 2021, 21. 6. 2022, 13. 12. 2022 a 16. 3. 2023 k žalobám obsáhle vyjádřil a předložil důkazní materiály, krajský soud však jeho vyjádření shrnul příliš stručně, opomněl některé námitky a neprovedl řádné dokazování (absentují jeho hodnotící úvahy). Žalobkyně b) měla v průběhu řízení uvádět nepravdivé informace o pochybeních stěžovatele procesního rázu, což krajský soud nezohlednil; k důkazu pak provedl pouze jedinou zprávu o zemi původu, zatímco ostatní zprávy a výňatky z internetu obstarané stěžovatelem na jeho pokyn pominul.

[3] Stěžovatel krajskému soudu vysvětlil, že obavy žalobkyně b) z trestního stíhání a další pro ni negativní skutečnosti nebylo na základě její výpovědi možné vyhodnotit jako doklad politického pronásledování; stěžovatel je za ni nemusel domýšlet. Žalobkyně b), která ze země původu vycestovala bez obtíží jako turistka, neuvedla žádné bližší informace ke svému působení jako asistentky vedoucího štábu A. N. v K. Krajský soud jí přisvědčil pouze na tom základě, že objasnila existenci ulice R. v K., aniž by reagoval na argumentaci stěžovatele. Jeho údajné opomenutí toho, že se žalobkyně b) o bankrotu své společnosti T. S. dozvěděla až v květnu 2015, nemá oporu ve správním spise (o obviněních musela vědět již dříve), ani není schopné zpochybnit výsledek hodnocení jejího azylového příběhu (nic nenasvědčuje tomu, že by její trestní kauza byla politicky motivovaná). Skutečnost, že i konkurzní řízení bylo vykonstruované, žalobkyně b) gradovala až v žalobě. Krajský soud tedy nerespektoval zjištěný skutkový stav a judikaturu, podle které možnost porušování lidských práv v zemi původu nedokládá možnost pronásledování a hrozba státní represe v případě vyjadřování politického názoru není dostatečným důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Nový vývoj v zemi původu je nutné zohlednit jen výjimečně, existují-li nové skutečnosti za situace, kdy již není možné podat novou žádost o mezinárodní ochranu (usnesení NSS ze dne 23. 3. 2023, č. j. 3 Azs 298/2022-41). Krajský soud navíc citoval nepřiléhavý rozsudek NSS ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49, týkající se osoby, která měla být do Ruské federace přemístěna za účelem jejího trestního stíhání, což není případ žalobkyně b). Stěžovatel navrhl napadený rozsudek zrušit.

[4] Žalobkyně b) ve vyjádření ke kasační stížnosti nesouhlasila s postupem stěžovatele, jehož zaměstnanci podle ní hrubě porušují své povinnosti. Stěžovatel měl opomenout jí předložené podklady a jeho názor na situaci v zemi původu je pouhou spekulací. Svou politickou činnost ve štábu N. dostatečně vysvětlila, ale stěžovatel ji účelově zpochybňuje; také „ukradl“ dokumenty, v nichž bylo „potvrzení člena štábu N.“. Stěžovatel podle ní „nezákonně manipuloval“ s jejími osobními údaji, což mají potvrzovat nespecifikované dokumenty založené ve spisu, jež dostala od jiného občana Ruské federace. Rozhodnutí v jeho azylové věci a věcech dalších žadatelů z Ruské federace jí stěžovatel odmítl poskytnout „k rozboru“ s odkazem na zákon o policii. Žalobkyně b) žádala o „otevřené správní řízení“ a nápravu této „kolize“. Stěžovatel podle ní poskytuje azyl těm, kteří v Rusku nemají problémy, zatímco politicky skutečně pronásledovaným osobám nikoliv. Žalobkyně b) navrhla kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Při posuzování kasační stížnosti NSS hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je přípustná a projednatelná. Jedná se však o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, a v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. je proto nejprve nutné posoudit, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, NSS kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního kasační soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, *Ostapenko*, v němž vymezil podmínky, za kterých je kasační stížnost přijatelná. Dovodil, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; 4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Ve věci stěžovatele však tyto podmínky naplněny nejsou.

[6] Stěžovatel jako důvod přijatelnosti kasační stížnosti uvedl, že se krajský soud dopustil zásadních pochybení v podobě nerespektování ustálené judikatury o přezkoumatelnosti správních rozhodnutí. Za zásadní pochybení považoval to, že napadený rozsudek nevychází ze skutečností zřejmých ze správního spisu. Namítal i nesprávný výklad hmotného a procesního práva a nedostatek důvodů napadeného rozsudku. Jádrem jeho kasační argumentace je nesouhlas s hodnocením příběhu žalobkyně b) (potažmo všech žalobců, jejích rodinných příslušníků) v rovině zákona o azylu. Podle stěžovatele měl krajský soud kromě dezinterpretace zjištěného skutkového stavu pochybit i tím, že opomenul jeho argumentaci ve vyjádření k žalobě a neprovedl všechny opatřené důkazy.

[7] Nejvyšší správní soud žádná zásadní pochybení krajského soudu odůvodňující přijatelnost kasační stížnosti neshledal. Napadený rozsudek je přezkoumatelný a náležitě odůvodněný. Závěry v něm přijaté se nevymykají ustálené rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu.

[8] Pro stručnost lze odkázat na judikaturu popisující, jaké vady naplňují kasační důvod nepřezkoumatelnosti rozsudku (např. rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 31. 1. 2008, č. j. 4 Azs 94/2007-107, ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008-76, nebo usnesení rozšířeného senátu ze dne 18. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-74, č. 1566/2008 Sb. NSS).

[9] Nejvyšší správní soud připomíná, že nezohlednění důvodů uvedených ve vyjádření k žalobě nemůže být vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; *„je to žalobce, kdo určuje rozsah a meze přezkumu napadeného rozhodnutí v podobě žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), a proto nevypořádá-li se soud s argumentací žalovaného, pak tím může ovlivnit kvalitu a sílu svého právního názoru, nikoli však zatížit své rozhodnutí vadou spočívající v nepřezkoumatelnosti*“ (rozsudek NSS ze dne 12. 11. 2009, č. j. 1 As 64/2009-153, bod 26).

[10] Co se týče údajné vnitřní rozpornosti napadeného rozsudku, krajský soud sice v bodě 22 předeslal, že vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), načež v bodě 34 (s ohledem na přímý účinek čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013) zdůraznil, že je povinen vycházet ze skutkového a právního stavu ke dni vydání svého rozsudku. Napadený rozsudek to vnitřně rozporným nečiní, neboť z jeho dalšího obsahu (zejm. bodů 33, 35, 36, 41 a 53) je zřejmé, že se krajský soud správně přidržel později zmíněného pravidla, které má před ustanoveními s. ř. s. aplikační přednost. Jak již uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32, bodě 26: „*Neuvedl-li stěžovatel v řízení před správním orgánem posuzujícím jeho žádost všechny relevantní skutečnosti, neumožnil mu je kvalifikovaně posoudit a učinit součástí rozhodnutí, musí nést riziko v podobě zamítavého rozhodnutí. Povinnost určenou čl. 46 odst. 3 směrnice č. 2013/32/EU nelze chápat jako podporu bezdůvodného roztříštění vylíčení skutkového příběhu žadatele o mezinárodní ochranu v různých fázích řízení, včetně přezkumného soudního řízení. Jedná se o opatření, které má zamezit nesprávnému posouzení situace žadatelů ve světle aktuálních poměrů a závažných změn situace v zemi jejich původu či jejich osobních poměrů.*“ Jinými slovy, „*k prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. prostřednictvím čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice může obecně dojít, avšak musí k tomu být relevantní důvod*“ (rozsudek NSS ze dne 20. 12. 2023, č. j. 4 Azs 313/2023-29, bod 19). Krajský soud spatřoval tento relevantní důvod v tom, že „*v Ruské federaci byla vyhlášena v souvislosti s invazí Ruské federace na Ukrajinu částečná mobilizace, která vedla k vlně následných odchodů občanů Ruska do ciziny a dále, že dne 24. 11. 2022 označil Evropský parlament Rusko za teroristický stát*“ (bod 29 napadeného rozsudku). Nelze považovat za pochybení, pokud krajský soud tyto okolnosti, které nastaly až po vydání napadených rozhodnutí, považoval za relevantní pro řádné zhodnocení rizik spojených s návratem žalobců do země původu. Lze dodat, že stěžovatelem zmíněné usnesení NSS č. j. 3 Azs 298/2022-41 o nepřijatelnosti kasační stížnosti není na tento případ zcela přiléhavé, neboť nová okolnost spočívající v ruské invazi na Ukrajinu zde nebyla shledána natolik významná v kontextu konkrétních důvodů kasační stížnosti zahrnujících zejména porušování svobody projevu v Bělorusku.

[11] Krajskému soudu v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů nelze vytýkat, že k důkazu neprovedl všechny nashromážděné podklady, je-li z napadeného rozsudku (zejména bodů 33, 35, 36, 41 a 53) patrné, že to pro zhodnocení situace v zemi původu považoval za nadbytečné (srov. nález Ústavního soudu ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. I. ÚS 118/09, č. 254/2009 USn.). Stěžovatel ostatně netvrdí, že by z neprovedených podkladů měly o zemi původu vyplývat informace odlišné.

[12] Spornou je tedy otázka, zda lze na základě zjištěného skutkového stavu mít v případě žalobkyně b) za naplněný důkazní standard přiměřené pravděpodobnosti pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu (srov. např. rozsudky NSS ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS, ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010-112, ze dne 23. 8. 2018, č. j. 1 Azs 137/2018-50, č. 3801/2018 Sb. NSS, bod 25, ze dne 10. 2. 2021, č. j. 6 Azs 261/2019-40, body 26 a 27, či bod 6 stěžovatelem zmíněného usnesení č. j. 3 Azs 298/2022-41). Podle krajského soudu tomu zjištěný skutkový stav nasvědčuje a stěžovatel hodnotil skutečnosti týkající se žalobkyně b) (potažmo všech žalobců) příliš izolovaně, selektivně a nekonzistentně; navíc se při posuzování rizika pronásledování nedržel důkazního standardu přiměřené pravděpodobnosti. Jak je uvedeno v bodech 50 a 51 napadeného rozsudku: „*K zapojení žalobkyně do hnutí Navalného, ať už jako členka hnutí, či „pouhá“ aktivní podporovatelka je*

nutné uvést, že žalobkyně uvedla zcela relevantní skutečnosti, které žalovaný nijak nevyvrátil a pokud zpochybnil povědomí žalobkyně b) o sídle hnutí Navalného, učinil tak vytržením informací z kontextu. Tím, že se ani nepokusil ověřit věrohodnost žalobkynina tvrzení a že jej implicitně považoval za nevěrohodné, porušil princip důkazního standardu přiměřené pravděpodobnosti. […] *V souladu s principem důkazního břemene přiměřené pravděpodobnosti tedy podle krajského soudu je v projednávané věci vycházet z toho, že podle sledu událostí, jak byly popsány žalobci, tedy, účast na mítincích, zadržení, likvidace společnosti TSŽ Sparta, následné obvinění žalobců a) a b) ze zpronevěry, nelze vyloučit, že uvedené události měly společného jmenovatele, a to zacílení na osoby žalobců v souvislosti s jejich opozičními aktivitami. Nelze přitom přehlédnout následné kroky v rámci probíhajícího trestního řízení – domovní prohlídky, zabavení majetku a další, které nelze také hodnotit jakkoli izolovaně, ale v kontextu všech zjištěných skutečností, zejména pak s přihlédnutím k tomu, jak se ruská státní moc staví k opozičním aktivistům, a to zejména k těm, kteří podporují hnutí Navalného, který je považován státní mocí za předního opozičního představitele a se kterým je zacházeno způsobem popsaným mj. v bodě 11 tohoto rozsudku.*"

[13] Nejvyšší správní soud vůči nastíněným úvahám krajského soudu, které *prima facie* nevzbuzují důvodné pochybnosti o své správnosti, nemá výhrady odůvodňující přijatelnost kasační stížnosti. I kdyby snad krajský soud z hlediska sporné otázky hodnocení azylového příběhu žalobkyně b), který je určující i pro zbytek rodiny, dílčím způsobem pochybil, nešlo by o hrubé pochybení při výkladu hmotného práva způsobem, který by vyžadoval zásah kasačního soudu. Tímto prizmatem Nejvyšší správní soud v kontextu posuzování přijatelnosti kasační stížnosti nahlížel i na namítaná pochybení krajského soudu týkající se zejm. příliš příkrého přístupu vůči stěžovateli, nezohlednění uvádění nepravdivých informací žalobkyní b) a nesprávného hodnocení okolností ohledně úpadku její společnosti. To platí i pro údajně nepřiléhavý rozsudek NSS č. j. 6 Azs 306/2021-49, který však krajský soud v bodě 52 napadeného rozsudku citoval pouze pro dokreslení aktuálního stavu ochrany základních práv v Ruské federaci.

[14] Podle Nejvyššího správního soudu se tedy krajský soud při přezkumu napadených rozhodnutí nedopustil zásadního pochybení, které by mohlo založit přijatelnost kasační stížnosti. Lze připomenout, že je to především krajský soud, který je oproti Nejvyššímu správnímu soudu povolán zhodnotit napadené správní rozhodnutí v tzv. plné jurisdikci, včetně otázek skutkových, o nichž si sám učiní úsudek. Zásah ze strany Nejvyššího správního soudu je v tomto ohledu výjimečný a omezuje se zpravidla na vady řízení a dokazování ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (rozsudky NSS ze dne 1. 3. 2017, č. j. 6 As 256/2016-79, bod 21, či ze dne 13. 5. 2020, č. j. 6 Afs 7/2020-52, bod 23). Nejvyšší správní soud má tedy v řízení o kasační stížnosti zasahovat do hodnocení skutkových otázek, které provedl krajský soud, pouze tehdy, byl-li závěr ohledně skutkových otázek zatížen hrubou vadou. Muselo by se tedy jednat o skutečně zásadní pochybení krajského soudu. Případná nevýrazná pochybení při výkladu totiž zpravidla nedosahují takové intenzity, aby založila přijatelnost kasační stížnosti (zmíněné usnesení *Ostapenko* nebo usnesení NSS ze dne 31. 1. 2018, č. j. 1 Azs 379/2017-26, bod 10).

[15] Přijatelnost kasační stížnosti pak nelze dovodit ani z dalších důvodů předvídaných ve zmíněném usnesení *Ostapenko*. S ohledem na úzké vymezení sporné otázky a její vázanost na konkrétní okolnosti případu si lze jen obtížně představit, že by se zde jednalo

o otázku řešenou judikaturou rozdílně či otázku, u níž je třeba judikaturního odklonu. Důvod přijatelnosti spočívající v dosud neřešené právní otázce se pak ze své povahy zjevně týká toliko otázek obecnějších, resp. dopadá na výklad právních předpisů, jež má (zobecňující) význam pro další soudní i správní praxi. Smyslu institutu přijatelnosti kasační stížnosti by zjevně odporovalo, pokud by kasační soud považoval za otázku dosud nejudikovanou právě i posouzení toho, zda v jednotlivé věci krajský soud správně vyhodnotil skutečnosti uváděné žadateli o mezinárodní ochranu. Šlo by totiž o vytváření judikatury ohledně dílčích skutkových otázek, nikoliv ohledně obecnějších právních otázek (usnesení NSS ze dne 11. 8. 2023, č. j. 8 As 120/2022-28, bod 9).

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou, neboť svým významem nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele (§ 104a odst. 1 s. ř. s).

[17] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, bod 53). Stěžovatel ve věci neměl úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci byli úspěšní, žádné náklady jim však v řízení nevznikly, a soud jim proto jejich náhradu nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. února 2024

Eva Šonková
předsedkyně senátu